

Baptiste Mantuani car||elite theologi Alfonsus

Baptista <Mantuanus>

Daventrie, 11. Apr. 1506

Liber Secundus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70232](#)

Alfonius

Flectit iter. cursumq; citans se accedit & ignem
Concipiens exit gelidos ubi felsina montes
Mittit ad Etruscos austriq; serpentis ad axem
Terra metalloq; genitrix. & mater aquaz
Et thesaurus opum nutrixq; uberrima frugum
Naturę genitale aruum. sub principe diuum
Ulna ingens domus est mundus. tegit omnia coelū
Latius. & magnis elementa amplectitur vlnis
Subcoelo minus ampla leues tentoria flammę
Aura maritalis thalamus. maris vnda cubile
Acta viri. tellus coniunct deus omnibus autor
Ipse sedens alta coelorum in puppe gubernat
Qualibet intorquens dextra oīpotente carinam.
Nam deus est immensa: oī sine corpore simplex
Ulna. eterna. potens. vigilans: diffusa per oēm
Corporalem mollem ratio. simul omnia que sunt
Que in causis ventura latent: que sustulit q̄tas
Jam finita. in se cernens. equabile cunctis
Numen. & affectu vacuum. dum conderet orbem
Ista maritauit. foecumq; parauit ad omnem

Quid est
deus.

Liber Secundus

Allia grandilo quo memorans audētius ore.
Umbrosum carpebat iter. cū turba repēte
Ingruit a tergo increpitās. velut agmē aq̄z
Quas boreas nimbosus agit. vel turbine rauco
Alphricus insummos iaculatus fulmina montes
Substicit admirans senior. vultuq; severo

Liber Secundus

Cogitat obseruatq; oculis ac pectore firmo
Tum gravis euentum strepitus Ruit ecce feraz
Effigiem vestita cohors crebroq; coruscans
Igne tonat pars ora canum pars ora luporum
Porrigit in longos rictus terga hispida toruunt
Lumen et astriciliato sub pectore ventres
Pubetenus tortos caudq; sinuantur in angues
Et q; iuuenis tali duce et auspice tanto
Innocuum cognoscat iter tamen horret et alto
Corda gelu tremuere pauens ex aggere sese
Proripit exemplo et visu non sustinet umbras
Terribiles raptocq; oculos inuoluit amictu
Et quorundam fragor iste Pater quid auernicus inq;
hic sibi vult chorus atq; feraz hostilis imago
Tum senior que tanta tibi vesania clamat
O vulcanè pios manes tam atrociter virges
Quos pater unius cursu trieteridis acto
Transferet in superos Non sunt maurive arabesve
Quos rapitis genus est nosq; video ora liquore
Lincta sacro fideiq; agnosco in pectore signum
Pignus habent coeli nec sunt ad pabula ditis
Progeniti nuper nostris cecidere sub armis
Dum iacit excelsa contos eliberus ab arce
Parce pie genti Persas pre dare syrosq;
Immanes pre dare Arabos permissa furori
Illi clora tuo quos non dignatur olympos
Luce sua procul electos concedit auerno
Non secus ac memorat aquilam detruerent do
Pignora que nequeant acies attollere in orbem

Questio sex
ta de natura
demonum

Alfonius

Solis. et ciberei quibus est graue lumen olympi
His perculta cohors ut contemplata decorum
Majestate senem. fugit pede concita verso
Non secus ac damna plebs indefensa fugaces
Aut imbelli pecus lepores. cum forte leonam
Uel spartam videre canem. conuersa repente
Præcipiti dant terga fuge. pressisq; subintrant
Auribus obscuri nemorosa silentia saltus
Cum senior dux ille chorū furialis acerbis
Dum stabat iouis imperium. dum falleret orbem
Et venus et mauros. et cetera turba deoꝝ
Ante hoīm sacro reparatam sanguine gentem
Mulciber et vulcanus erat qui seu tonanti
Fulmina cuidebat. Lemni regnator. et Etnę
Nunc rapit errantes aias. que corpore functe
Aereum per inane volant. comes additur illi
Antiquus niger ora sterops. et fauce cloacam
Semper oleno Brontes oculis et nare Pyragmon
Flameus. et clamans lato ferus ore Boaphon
Monstra horrenda aias gaudent terrere minando
Seu stagnum lustrale petant. seu perdita regna
Ditis. et eternis ululantia tartara poenis
Nec solum hos crede in similes exire rapinas
Quotquot erant olim falsi ioue principe diui
Algmina mille volant. cuneisq; per aera factis
Sorte datas gentes adeunt. hi pontica regna
Hi spoliant mauros. alijs pdantur erembos
Assyrios alijs penetrant: atq; indica longe
Oppida nil tutum est. campos montanaq; iustrant

Liber Secundus

Conciunt nautas. tempestatumq; procellis
Involunt freca. cellurem populantur. et auras
Irat vento inuadunt: conuellere montes
Est animus nisi crudeles compesceret ausus
Vis superum terram rabies infrenis et omnes
Terrigenas iam pridem alto immersisset auerno.
Quoad possunt scelus omne modis in pectora miris
Insinuant docti varia effingere formas
Et quotiens opus est auras in corpora docti
Cogere mentiri ambiguis illudere verbis
His ex vibr'e dolis predam atq; amplissima toto
Furia legunt vi blandicijs et fraude potentes
Non aliter q; si hostiles populator in agros
Cum bellona fremit martisq; licentia regnat
Miles eat turmisq; hominum pecudumq; coactis
Eruitans redeat fastu in sua castra superbo
O pater adiecit iuuens. vetus ista deorum
Progenies hominum ne animq; qui talia quondam
Hominia soriti vel forte potentior vlla
Spirituum natura fuit. num credere dignum
Qui responsa dabat delphis. P;ç ana fuisse
Quem latona ioui peperit cum virgineluna
Tunc auius. audisti nobis cum nascimur addi.
Parlarium. genios etiam dixerat latini
Hi mortalem hominem primo comitantur ab ortu:
Et studia in diversa trabunt quod in hercule factum
Singitur omnibus est nobis commune voluptas
Omnibus et virtus nobis certamina ponunt.
Hic duo sunt genij quorum qui vicerit vimbram

Questio sepe
cima. et qui
næcedit dij an
si qui

Alfonius

Possidet. et magno vebit in sua regna triumpho
Nam duo regna deus statuit coelestis olympi
Unum aliud terreni erebi ditisq; profundi
Regna superna petit virtus inferna voluptas
Illustres animas que post sua fata relinquunt
Nomina magna putant homines alio quoq; seculo
Posse quod in vita poterant. Ideoq; vocantur
Quando aduersa premunt. et que super astra feruntur
Insignes pietate animq; meritisq; potentes
Magna valent. et opem possunt prestare vocatq;
Sed que regna adeunt plutonia in igne sepulte
Aeternum egrotant. He si fortasse vocantur
Lar malus illarum vitę comes omnia doctus
Ingeritur simulana umbram que in vota vocatur
Et rude responsis hominum genus irretitum
Ambiguis ludit. sic numina falsa recepit.
Credulitas humana. ideo miseratus olympi
Rector ab hoc errore hominem post multa retraxit
Secula. ne eternis premerent ambagibus orbem
Tartara et ammissa iam maiestate fugati
Ex adytis arisq; lares responsa vetantur.
Publica ut ante dare. et verbis illudere vulgo
Sed tamen ingenij acres usq; periti
Moliri non pauca valent. et plurima nauant:
Probra per insidias. hominiq; imponere gaudent
Ergo infelices animas plutoñides umbre
Corripiunt longisq; trahunt in tartara pompis.
Ad plutoñem aditus patet vndiq;. et vndiq; ad astra
Spiritibus quibus ante chaos loca rector olympi.

Liber Secundus

Destinat hęc tum prorumpens in verba repente
Cur paribus diuersa animis loca rector olympi
Destinat hęc Alfonsus ait chaos ante creatum
Justicię si tanta deo custodia mundum
Equali silance regit cur iudicat ante
Omne operum fas atqz nefas elabitur ergo
Cur labor meritum frustra vigilancia frustra
Religio frustra pietas opera omnia frusta
Nec vicio utillior virtus nec dicere passus
Plura senex hęc mortalis temeraria vulgi
Sunt commenta inquit quibus exercentur et ipsa
Corda virum preclara pari circundata nube
Munc que scire hominem fas est Alfonse docebo
Ecetera cum coelo superos intraris aperto
Clara futura deus liber neqz recta volendo
Prosequitur sed recta facit sine lege voluntas
Illa eterna illa omnipotens illa omnia versans
Non agitur sed agit quicquid deliberaat equum est
Humanas hucusqz licet se attollere mentes
Altius antiquę scelus atqz superbia matris
Talia per tenebras memorans audientius ibat
Cum puer ethereas animas descendere ad orcum
Concilio et coetu superorum ac rege relicto
Indignum ratus ambiguo sic incipit ore
Elos Pater excuso coelorum in culmine sanctas
Qui colitis sedes animas ubi dulcia pascunt
Oci coelestes quotiens inferna relicto
Regna deo petitis tristemqz venitis ad orcum
Interea coeline bapes conuiua diuum

Questio
octaua de pré
destinatione.

Questio nos
na de beatitu
dine

Alfonus.

Perditis, et dulces vite interrumpitis annos
Pastor ad hęc Non sunt quę nos fecere beatos
Sidera. nec coelum. neq; dia relinquimus ora
Perpetuis foecunda bonis. cum labimur axe
Nosse sat est. qui nouit amat. pulcherrimus autor
Orbis. ut arcanum nos in penetrale recepit
Cum noua lux diuorum animis illapsa reposas
Ingenijs formas simulachra leuissima rerum
Disiicit et raptas mentes attollit in orbem
Lucis inaccessę. iubar immortale. quod ipsis
Coelitus solis cum vult aperitur. et uno
Explicat obtutu q̄cunq; in corpore quondam
Scrutari volueremodis failacib; us vmbre
Nam deus est (Alfonse tibi coelestia panto
Nunc arcana. nefas viuia. ac dite sepultis)
Mundus. ab hoc qui sub rerum fluxu atq; refluxu
Assidue fugit atq; redit. cadit atq; resurgit
Longe alius. viuunt illic hominesq; feręq;
Terra: fretum venti. atq; ignes. et olympus. et astra
Et quęcunq; deus mundi produxit ab ortu
Pluraq;. nam mundo diuina potentia maior
Sed nihil est illic titubans. mutabile. fluxum
Nam veluti si quis terrena animancia fingat
Ex auri splendore faber. vitamq; per artus
Influat. vna omni species erit aurea mundo
Non eadem natura tamen. diuersa feraq;
Diuersa equoreq; sobolis. diuersa volantum.
Sic ubi in eterno viuunt animalia mundo
Omnia sunt diuina. nihil quod delectat

Liber Secundus

Omnibus ora tamen sua sunt. neq; tempora mōstrant
Tempora et erates rebus dare sola voluntas
Et monstrare potest. illic quodcunq; futurum hic
Quod fuit est: iste illius tenuissima imago
Illi Troia manet simul expugnatur et ardet
Et tollit recidiua caput Modo fulminat atroc
Fimbria et interitus miserè nouis ingruit urbi
Sylla iuuat. structisq; locat noua pargama muris
Insequitur Meleager apum Ulenabula Memret
Uibrat et alcides lapithas domat et centauros.
Grecia cum Persis pugnat Dellea iuuentus
Arsacidias expugnat adhuc: festinat ad indos.
Et metatur apud stagnantem moenia nilum
Nascitur Nelsonides. pelagus noua nauigat Argo
Maue petunt Gades ty:ij Salamina relinquit
Leucer et antiqui comites Antenoris alto.
Jactati subeunt phrygijs vada bethyca remis
Ammittit sua Geriones armenta tricorpor
Bella gerit Poenius premit obsidione Saguntum
Roma tremit. scandunt senones capitolia Galli
Nauigat in libyam Dido Carthaginis alte
Fundamenta iacit. domito garamante superbit
Imperio late misso: super equora labens:
Cū flāmis Romanus adest. delecta lepulchrum est
Birsa sibi gentioq; sue. per gallica Cesar
Regna furit iunctis trabibus ingat equora Rheni
Ulerat adhuc nostros alacer sertorius agros
Gentis ad excidium solyme Titus agmine magno
Tendit. et ultrices aquilas attollit in altum

Alfonius.

Cingitur oceano tellus. medioq; receptum
Ipsa suo oceanum gremio diffundit ad ortum
Solis. ad Andromedę scopulos. et amazonas ultra
Missus. ab Europa libycum disternit orbem
Et tractu maiore Assiam. tria maxima mundi
Membra. suis etiam gelidę cum vallibus alpes
Et rigui fontes. iugiq; perennia cursu
Flumina. et statis torrenti in gloria coelo
Sunt saltus. est omne avium genus. atq; ferarum
Per campos armenta etiam florentia tondet
Pascua. circundant aure mare. et aera flammę
Et caua stellaro tegit omnia machina mundo
Hec deus est. sunt ista deus. deus omnia namq;
Propterea deus est mundus sine corpore. viuens
Semper. eternis in se hic habitavit ab annis
Cum veniunt illuc quodam quasi montis ab alto
Culmine contemplatq; animę spectacula mundi
Admiranda noui. sicut vestigia. et omnes
It stupor in sensus. qualem si in nocte profunda
Matutis et integras aliquis nutritus ad annos
Ex templo maria et terras etate virentes
Et volucq; genus. et pecudes. hominq; labores
Eernat. et ardenti titanem ascendere curru
Conciperet. disci ex minimis si ingentia fas est
Ex visu conceptus amor quo tota repente
Mens accensa calet. rapidis incendia flammis
Tollit in ardescens semper magis. ignea tandem
Corda facit. velut vndatē projecta sub etnam
Ferrea frustra bibunt ignes. atq; ignea fiunt

Quid deus

Liber Secundus.

Hinc nostri dixerat patres empyrea regna
Hinc coelos antiqua etas appellat olympum
Nam flaminis atque igne micant illa ardua munera
Lecta, ubi coelicoelum campis spaciantur apertis.
Hec mensa nostraque dapes, amor atque voluptas
Hec opera, hec curae supereris, ex mente reuulsum est
Quicquid opum quicquid regni possedimus olim
Hec reuocare animos nec se cohibere facultas
Et dulcem hunc stimulum mensa inflamata recepit
Mortales curae instabiles, quia nulla capaci
Res animo terrena satis, nec frena superbos
Quadrupedes nisi dura domat, tenet anchora magnas
Non nisi magna rates nos numinis una fruendi
Cura alto ligat eternis in amore catenis
Hec senior, Id roles iterum sic regia fatur
Est aliud quod terrigenae mirantur, et ipsum
Ne quoque dum varios casus et fata reueluo
Incertum suspendit adhuc Tu sancte Sacerdos
Cui coelum cui terra patet, da scire latenter
Tempora que tantum variat fatalia, causam
Cur mea sub metu primi lanuginis etas
Desinit: in plures alijs extenditur annos
Et Sylio de rege ferunt, qui secula voluens
Jam tria quinquaginta altas ad pyram puppes
Durit adhuc armisque bonus, patientisque labo
Militie, facundus adhuc, nec mole senecte
Consilij vel mentis inops: nec segnior quo
Annosque patres mundi primi ua recentis
Progenies cani seros videre nepotes

D i

Alfonius

Et vetus ille auri diues ditissimus cui
Hesperis quondam Rex Argathonius oris
Et quem fama refert hyemes vidisse trecentum
Durum martis opus strepitum sequitus et arma
Gallorum sub rege diu. quasi federe facto
Cum vita. cum morte. ipso cum principe diuum
Longam cui traxere moram. seroque sepulti
Innumerous videre ortus obitusque suorum
Sanctus Abel quasi virgultum quod vere teperni
Soluitur in flores teneris euanit annis
In cunis alij primoque in liminie vite
Ac si poeniteat diuumque hominemque parentem
Coepti operis reddunt animas. retroque citati
Prolatos reuocant intra mundi hostia gressus
Talibus orabat dictis recaredica proles
Cum sic pastor ait. coeli tibi debita postquam
Regna puer. nostroque venis fruiturus olympos
Liberius tecum nobis licet omnia fari
Ille sacer mundi vertex ubi sidera viuunt
Semper. et accensi septem splendoribus orbes
Tanta valent sup cœra hominum et mortalia membra
Ut morbos et fata ferant. noua viribus astra
Imbuit his pater ipse. suam precellere tanta
Majestate domum voluit dum cogitat artis
Incorrupta sue generi monumenta futuro
Et quaque coeli arbitrio preludia mortis
Sidera dispensent morbos. tamen auctor olympi
Cum libet auertit radios. prohibetque periculum
Seuire in teneros foetus. ut debile gramen

Liber Secundus

Frondbus oppositis olitor defendit ab ictu
Vel si forte iuuat. dum coeli noxiis ardor
Præteriit. foeturam aufert. alioq; reportat
Nam neq; cum diri labuntur ab ethere fluxus
Omne solum inficiunt. vex loca certa furentes
Accipiunt coeloq; iras. intacta supersunt
Plurima. quo si. diuum aliquem custodia transfert
Protinus euadit labens a sidere fatum
Non secus ac fragilē e flāmis subducere testam
figulus. atq; pater natum depellere ab ictu
Impendente potest tristemq; auertere casum
Sed tñ effectus alios quoq; semen et alius
In sobolem transferre solent: ut testea vasa
Ignibus ex alijs aliaq; vligine terre
Accipiunt alios habitus. aliumq; colorem
Hinc alioq; alij mores. diversaq; surgunt
Ingenia. vt iuncte fingunt noua corpora cause
Et q;g; membroq; animis natura repugnet
Et trahere inuitos secum nictatur in omne
Quod sensum delcctat opus. tamen oia mentis
Arbitrio. nisi segniciem sectata relinquat
Imperiū sceptr; et regni diadema. geruntur
Ergo imunortales animi terrena sequuntur
Corpora. et a prima veniunt vligine rite
Gaudia. moerores. mictus et sine sanguine corpora
Hinc studia. hinc mores. et millecoloria surgunt
Vota per ambiguos hoicin rapientia casus
Hic veneris ruit in furias. sequiturq; canoram
Terpischoren. hinc ille furens Leandrius ardor

D ij

Alfonſus

Hec medijs extinctus aquis. hinc ſextas Ero
Ebria Leandro percussa cupidinis auro
Terrificos alius conos martemq; superbum
Quadrupedemq; agit in gyros bastamq; trementem.
Uibrat et armatos fertur moriturus in hostes
Acacida Telamone ſatus Salaminius Alax
Talis Achilleides Pyrrus Idriameius Hector
Talis et Alneas patruingz Alfonſe tuorum
Progenies attrita armis exercita ferro
Inuestigat opes alius ſub diuīte tecto
Uliuit inops nec habet quod habet. miserabile nummi
Mancipium. ſic argenti cumulator et auri
Crassus. et improbior Crasso qui vulnere graccum:
Seminecēm aggressus plumbo caput enē reuulſum
Farsie. et affixum tereti circumtulit hæſte.
Sunt quibus est honor oē bonū et preſtantibus hoc ē
Ingenijs commune ſcelus Ciulia ſurgunt
Hinc odia. hinc ardent Marij Syllęq; furores
Graccorum hinc fluit ambitio Catilina venenū hoc
Hauerat. et tanto concuſſa est Roma tumultu
Lina iuuant maculosa alios indagine cingunt
Omne nemus: preſtantur aquas. per inania tendunt
Retia ſollicitant valles iuga flumina fontes
Hinc glauci cephaliq; labor: per luſtra ferarum.
Fulminat Acteon latratuq; omnia compleſt.
Hinc ſtructis captiuia freti pecuaria clauiſtris
Sergius et magnis Neptunum molibus arcet
Aedificant alij atq; trabes ruituraq; ſara
Aere iugant auroq; domos et murice pingunt

Liber Secundus

In memores coeli atq; sui sic omnia miscent
Nullaq; mortales opera intentata relinquunt
Astrorum insidias deus & celeste venenum
In prolem sequire nouam partumq; recentem
Non prohibet vita quo tiens iactura salutem
Fert animis. & enim parui mortalia pendit
Corpora perpetuas amat in sua pignora mentes
Jamq; tipbernacem tybrum perusinaq; subter
Ibant arua. Pater cum sic audientius inquit
Alfonse audendum hic. Iouis est vicina profundi
Regia terrificus tenebrarum hic. incipit horror
Nam tristes ululare animas mugire Baratum
Audio & inuitis vada oalentia naribus hausit
 forsitan ingressu primo paucor irruerit umbras.
Cum cernes visu horribile. & inania formis:
Ora sub obscuris gentemq; errare sepultam
Nil tamen est hostile. anime spaciantur. & annos
Nente putant veteres amissaque tempora voluunt
hic tandem quod debuerant dum vita manebat:
Conuersis in coelum oculis & supplice vultu
Se agnoscunt: amarent & lugent & pectora tundunt
Horrori sola est nouitas: famosa per orbem
Regna erobi. quis non saltet semel omnia quando
Tutum credat iter. studio inconcessa videndi
Periustrare velit. stygiumq; iniurisere mundum
Unde ergo. ac presenti animo loca singula serua
Deprehendes hinc esse deum & mortalia casu
Non fluere incerto. fortunam & fata videbis
Invalidis contra arbitrium conabitis ire

D iii

Alfonius

Ac iuste puniri hominem. qui iura deumqz
Spreuerit. et qz superis dum vescimur auris
Una habitent scelus et virtus. tamen omnia certis
Orbe alio dirimenda locis. fore premia laudi
Et delectum opez ac meritoz examen habendum
Non procul ad leuam frigens et squallida mortis.
Sub soracte domus. cui dum regnaret. apollo
Prefuit hirpini montem coluere sabini
Manibus et diti sacrum: soliti ire per ignes
Hirpini. et nudis calcare incendia plantis
Mortales hucusqz licet pretendere gressus
Ulterius prodire nefas. vitalibus auris
Terminus hic. mors hec ideo confinia seruat
Imperium extendens hinc usqz ad limen olympi
Regna ubi luna suo mortalia terminat orbe
Ad dextram locus umbrarum. que flumine sacro
Non lauere nefas primum. qui at collitur arcus
Ille ingens contra summoqz in limine flamnis
Lambit tur atqz globos nebulaqz eructat olentes
Porta domus stygiæ: sub qua Plutonia late
Regna latent vastis alte sub sidere libæ
Pressa voraginibus. squallentqz adopta latebris
Irreueabilibus regnata satanibus antra
Arctoqz penetrant rupis latus hostia quinqz
Unde redundantes ubi compleuere lacunas
Quinqz ruunt amnes. spumantcæ egerit cestum
Illiinc surda palus. itezqz recurrit in austrum
Ima magis. magis imæ petens couulta reclamat
Saxa: tremunt scabæ cautes. et flumina tandem

Liber Secundus

Tartaream penetrant cabos inscrutabile noctem
His dictis mouere gradus. ut limina contra
Asticit Alfonsus gelidę male olentia mortis
Substicit: et tenebras oculis scrutatus inanes
Prospicit excursus piceo sub fornicalongos
Incertamq; diem. caligantesq; recessus
In medio accumbens super alta cadauera monstrum
Corpora lambebat fluido stillantia tabo
Monstrum ingens. cui flexibus frons orba colubris
Cingitur. effossiliquere sedilia ventes
Concaua. truncatis deformia naribus ora
Ostendunt inhonesta caui duo verticis antra.
Occiput aure caret. gemine sed vtrinq; cauernę
Semper hiant. tetroq; fluunt in pectora tabo.
Verticis os glabrum ceruix nodosa lacertos
Nulla ligat iunctura humeris. sine viscere costę
Arida membra sonant motu collisa sub aluo
Tecca sepulchrales hydri posuere cubantq;
In thorace cauo coluber nepa vipera buffo:
Stant famulę circum dominā pallorq; timorq;
Et dolor et pestis. que nigro armata veneno
Obvia transadigit letalibus inguina telis
Alciden dedit ipsa neci qui viccrat hydram
Qui laphytas qui centauros et cetera monstra
Atq; tridentifero febris metuenda lacerto
Vulgatum et commune malum quod fortia sternit
Corpora et extremis gaudens nunc ignibus ardet
Nunc tremulo contracta gelu stridentibus alget
faucibus et querit frigenti incendia tergo

Alfonius.

Et tenuis sine ventre faines. et semper hulca
Fance sitis qua dum nostris pro finibus olim
Belliger Orlandus mauros contunderet armis
Occidit. inuictus bello sitis aruit estu
Et laxata manus. plantas nodosa tumentes
Mobilium morbus. medicos risura podagra
Omne marasmorum genus. et sine voce synache
Improba mordaci serpens prurigine lepra
Et caput inuoluens nebulis lethargica moles
Ferreus. et medica sopor incurabilis arte
Et mentagra curem maculis variata cruentis
Et phlegethonē veniens a flumine cancer
Diralus populans artus liquor ignibus ardens
Et senium vitę occasus. medicabile sola
Morte malum. lux deficiens. contermina nocti
Succedit cui nulla dics. consurgit in armos
Et cadit in pectus. rugis arat horrida membra
Laxa cutis. tereti male sustentata bacillo
Corpora circumfert genibus titubantia lassis
Innumereqz alie. que circum viscera pasci
Aegra solent. haustisqz aias excludere membris
Sunt etiam que aconita legant in cotibus orta
Sunt q lecta ferat scythicū appē Thermodontem.
Et stygijs imbuta vadis testudine abalta
Gramina suspendant. viro si infamia ponti
Gramina: quis olim Medea vencica matris
Docte scelus. nec non ithaci ducis hospita circe
Et veneris quondam furij agitata calipso
In varios vultus homines mutare solebant

Liber Secundus

Hec regina iubet ferri ad conuiua regum
Cum genio indulgent. molli cum spumat biacho
Inter fumantes epulas. et viscera crater
Insidię. fraus. atqz. dolus. letalia portant
Hec Xenia: et flauo circulita melle voluptas
Prima ministraz verbis applaudit. et ora
Blandicijs aperit. plenoqz iugurgitat auro
Discerpi membratim homines congestaqz passim
Intestina. solum sparsis late ossibus albens
Et concreta luto sanies et tabidus humor
Inuisa atqz horrenda oculis spectacula prebent
Olfactumqz grauant. odor est teterimus antro
Qualem busta cauis spirant pgesta sepulchris
Circu appensa gerit piccis domus aspera tolis
Scabia cruentatis olim mucronibus arma
Arma quibus fama illustres belloqz superbi
Occubuerunt duces Mars implacabile monstraz
Dira lues hoīm. mortisqz erebiqz minister
Tristibus e bellis rediens suspensa reliquit
Scdibus his eterna operum monumenta suoqz
Hiccernuntur adhuc prisca iouis arma gigantum
Ede palestino dauidica sanguine tintata
Spicula. troiano macedonica. persica međo
Attica thebano. et oriens Romana libyssō
Scuta tot et phagos teretes. hastasqz abicgnas
Et tot amazonias tela inter parthica lunas
fert paries. flauas quot habet noua messis aristas
Multa quoqz ex belli magno translata tumultu
Quod populi hesperię longos gessere per annos
Perfidiam contra libycam fraudēqz eliberam

E j

Alfonius

Instrumenta necis vexilla. hastilia. et enses
Et galeæ et clypei. et squamis thoraces abenis
In quibus agnoscens maiorum insignia dextram
Sustulit et dulci patrum lachrymatus amore
Hic quoque sunt Alfonius ait monumenta paratum
O pater Audenti. Mors ergo illustria facta
Non abolescit. superat virtus et gloria mortem
Tum senior nimis inquit post funera semper
Vivit apud superos. et habet sua prima virtus
Sed que mortales claris decora alta trophyis
Pyramides arcus. statuas. et signa colosso
Saxa. componunt formis vel abena superbis
Una ministray mortis depascitur etas
Nam deus his dedit etates. et tempora. virtus
Non habet etatem: morti quod tempus et etas
Certa manet. quod inquit ut erit labentibus annis
Acta. cadet monstrum: et deformia membra satiscit
In cineres. simul et moribus exercitus omnis
Euanescent. ubi flammaz emiserit vutdam
Vastatricem orbis fracto deus vltor auerno
Hic et apud superos igitur perclara tuorum
Statim monumenta patrum. exuas enaspice gentes
Vandalicæ romæ euictæ. quod vicerat orbem
Hec spolia e gallis. hec est germanica preda
En siculo mari. en sardo. en Parthenopei
Flecte oculos. hi sunt libyci certaminis arcus
Ista britannorum scuta. hec hastilia maurum
Hec tormenta acres numide exercere solebant
Venit hic ex poenis aries Almansoris ingens
Balteus hic gestamen erat. quid cetera frustra

Liber Secundus

Connumerem. qn ipse vides saracenia tela?
Linctaqz seculoꝝ septem sudoribus arm. i:
Jamqz tua de gente nouis bellator ad arma
Bethyca ferrantes pperat. iam accōmodat armos
Thoraci. caput ad galeas. ad tela lacertos
Afficit. ipse arabos Aliucennigenasqz nepotes
Vellit. vt elata pubes montana securi
Erunt antiquas altis de rupibus ornos
Gentes aragonie surgit decus. imminet aphis
Urbibus. vt summa speculans iouis armiger aura
Cum videt alium turmas errare per agros
In gyrum natat. t fortia iam pectore pugnam
Concipiens bello curuos accōmodat vngues
Ipse potens vltor fidei maiortia vindis
Colla pmit. maris t terre dominator habebit
Regnum ingens pcul extensum. qd Achillea magnū
Hectora qd memorē? qd vlxem t nestora dicam?
Maior hic. ad summos Alugusti ascendit honores
Surgit ad imperium. victas puer iste per vrbes
Justicię t pacis mores atqz aurea ducet
Sæcula. nudus adhuc paries quē cernis. ab ipso
Expectat vestiri armis: t habere triumphos
Hesperię. nemo ex atauis hostilia misit
Signa tot. aut tantum mauroꝝ in tartara vulgus
Talibus in mortis valuis hero a futurum
Laudibus illustrant. venturaqz tpa voluunt
Hinc via picentes. versum se obliquat. t auras
Aspicit excelsis vbi Mursia moenibus albet
Mursia. quam phibent alto sub monte sibyllam
Claudere. t ex adyto sortes audiare. profundo

Ferrantes

E ij

Alfonius

Namq; lacus piceo nigrantem gurgite lympham
Colligit. vnde solet magico incantata susurro
Tollere senubes. altosq; inuoluere montes
Et conitru terrere feras. et grandine fruges
Perdere. et annosas vento discindere phagos
Rupe sub aerea scabris horrentia saxis
Hostia sunt. quibus ingressos via dicit in umbras
Tartareq; similes nocti. mox lucida tecta
Regales thalamos stratasq; tapetibus aulas
Inuadunt. vbi nymphar; chorus ore nitenti
Suspedit intrantes. niueisq; amplectitur vlnis
Hic stygii inanes habitant loci ora viroq;
Atq; puellares molli cute fingere formas
Ordinioq; dolos. umbris et imagine falsa
Hec simulant. hoimq; aures ac lumina fallunt
Illinc ad tenebras erebi ditemq; seuerq;
Est descensus. habet famosam herodias qdem
Sanguine tincta manus sacro. comitata parentem
Filia saltatrix veteres in nocte choreas
Dicit adhuc. illis lemuq; ferus agmina Pluto
Mille dedit. q mille modis vexare procaces
Non sinerent aias. saltuq; per aera ferrent
Assiduo. tales pendit lascivia poenas
Crudeles intus flammę crudelia carpunt
Pectora. nec requies animis datur vlla pteruis.
Hec vbi visa satis. tandem se regia proles
Flectit. et aduersę venit ad spectacula rupis
Intentaq; tuens acie videt ire per amplum
Carceris umbrosi nigro sub fornice campum
Somniferis animas tenebris et nocte sepultas

Liber Secundus

Hęq; coelo careant a clumine Phoebi.
Nil tñ id pendunt quasi sub testudine coeca
Nati ac nutriti infantes. qui lurida tecta
Esse rati sibi perpetuam patriamq; laremq;
Inde putent exire mori. atq; excedere vita
Tedia colloquij abigunt. spaciantur in amplis.
Cryptaz xystis sub tofo z puniceocco
Plurima de mundi causis. de semine rex
De coelo. coeliq; vijs. de principe diuum
De virtute graui inter se sermone loquentes
Hęc antiqua domus sedesq; innoxia patrum
Quo deus exuta mortalis imagine formę
Venit ut insontes aias reseraret ab orco
In spaciū tenebris z sola nocte molestum
Ne locus ante frequens stacioz habitata colonis
Tot priuata dies z desolata maneret
A senibus primis teneros traduxit ad annos
Qui labem ingenitam nullo abstersere lauacro
Maximus assertor populoz in limine christus
Hoc sua discedens pressis vestigia plantis
Liquit. ut ad veterem calcato in marmore Romam
Que monstrantur adhuc. magno tūc agmine Pluto
Factus Atlantiadē monitis de principe christo
Certior. hic pperans aditus oecluserat istos
Hic clamatum illud. vestras attollite portas
Primates erebi. signum pedis aspice sancti
Quod puer ut vidit: tenerā reuerentia mentem
Et pietas z. religio lacrimosa repente
Mouit. z accluivit sanctę dedit oscula terre
Iamq; ppinquabant foribus cum regia proles.

Alfonius

Zegit in excelso signatum limine carmen
Justicię vtrici sacrum. februocę tonanti
Zegit: et occultum gemitu exhallante dolorem
Lumina circūfert. centum videt vndiqz portis
Algmina certatim ruere. et se infundere cīrco
Cīrcus em̄ sub monte capax. et maxima qdam
Area circuitu tangit tria limina magno
Mortis. Limbi. Erebi. longo distantia tractu
Sed tñ hēc inter portis hiat vndiqz tellus
Millibus. a superis vmbre quibus vndiqz facto
Algmine certatim velut in mare flumina currunt
Huc oēs animę properant. buc omnia tendunt
Sēcula spirituum pelagus tellure sub alta est
Errant attonitę circum p̄ inane tuentes
Si qua forte viam inueniant nullūqz videntes
Effugium. scopulis alte testudinis hērent
Non aliter q̄ si volucres claudantur opaco
Fornice. et exemplo insolitis clamoribus auceps
Obstrepant adducto feriens caua tympana plectro
Ferrea marmoreos attollit ianua postes
Fronte sub excelsa saxis rupis et alto
Tecta supercilio porrecti in cornua montis
Flectitur. et circū piceos labentia postes
Sulfuraceruleo sulcant sara aspera lapsu
Exurgensqz niger fluido vulcanus ab imbre
Surgit in albentes luditqz p̄ aera linguas
Et latera elambens serpit qua labilis humor
Allicit errantes obliquo tramite flammas
Hac iter ad lethęqz stagna alta paludum
Altria prima domus stygię patientia seruat

Liber Secundus

Nocte dieq; vigil.cui qzq; nomina vocis
Sint data foemineq;.non est muliebris imago
Alcidē similis facies.frons data.capillo
Migrat impexo ccrux.cutis aspera.pectus
Latō vmbone patens altos ascendit in armos
Prolatumq; toris surgit pubentibus:aluum
Contrahit.ignotum nullo genus indecē sexu
Hirsutum solidūq; femur,trahis instar acerue
Tibia in ingentes talonē hispida plantas
Desinit.hor resunt densis fruticantia setis
Brachia trita manus longēq; incalluit usu
Effigies procera.granem de robore ferrī
Lqua tenet contum.mota vocat agmina dextra
Stentoreo clamore tonans.regnator olympi
Sciret ut intrantum noxas et nomina finxit
Divino claram ingenio.visuq; potentem
Perspicuo.cui non aquilē q; pignora soli
Obiiciunt non se valeant componere lynces
Huic geminē comites.spes et metanoea doloris
Conscia perpetui.culpē memor ardet amaro
Tegra aīo.lugens oculos humore rubentes
Soluit inexhaustos.sedec inter limen et aulam
Sordida tristis.inops et amictu flebilis atro
Hę scelerum fasces a pretereuntibus vmbris
Accipit inscriptos autoz nomina et vrbes
Distinctosq; locis quo quilibet ordine transit
Soluit. et annitens noctem irrequieta diemq;
Eudit.vt armoz fabri in fornacibus altis
Celtiberi:calybesve solent appē bilbilis amnem
Aurabi dura gelu stringit vada pontus iniquo

E liij

Alfonius

Ictibus assiduis scelera extenuata fatiscunt
In cinerem qui dum tracti labor acris vndam
Euomit expulsus flatu euanescit anhelo
Nam bonus humanę genius custodia vite
Tartareas contra insidias et bella satanum
Aeternus cum victa premit iam lumina somnus
Omne legit fas atq; nefas.sic rector olympi
Jussit et in geminos redigens ligat omnia fasces.
Atq; animę tradens hęc sunt tua cetera dicit
Sunt aliena: quibus dictis inscribitur omne
Corpus: et appetit proprios scelus omne per artus
Furca manus mortesq; gerunt et cetera membra
Quod fecere nefas animi instrumenta maligni
Altera (spem dicunt) facili minus bernica vultu.
Accipit intrantes verbisq; hortatur amicis
Hęc memoras Que vos animę dementia vestri
Reddidit immemores iterum ne occumbereloeto
Forte timor si corporea calligine pressę
Ignorastis adhuc vestrum modo corpore functę
Antiquum scitote genus. venistis ab ipso
Patre deo.nihil in vobis mortale relictum est
Uita placens fuit exilium.moribundaq; membra
Carcer erant nunc exilio nunc carcere fracto
Elos pater in patriā reuocat.scelus igne cremandum
Quod fuit ēterno pietas breue fecit et amnes
Transtulit ad nostros quia vult sine labe reuerti
Has igitur poenas immo hęc medicamina postq;
Pertuleritis erit vobis concessus ad astra
Cursus et ad coelos iter inuenietis apertum
Hęc docuit germana fides quam rector olympi

Liber Secundus

Uoce satam misit genus ad mortale regendum
Fidite succinctum poena est habitura dolorem
Expectata salus nullo cui terminus quo
Panditur atq; bonum summa immortale voluptas.
Talibus astantes suggesto affatur ab alto
Spes animas: quas diua manu patientia & ore
Conuocat horrenti stagni lustralis ad vndam
Romine quamq; suo: portisq; immittit ahenis
Audit Alfonsus coeco acclamatus ab antro
Cui senior: vocat ecce vocat te ianitor orci.
Ipuer. I coeli paucis eme regna diebus
I felix. & auum reducem saluere iubeto
Ille senis genua amplectens lamenta mouebat
Suppliciter lachrymi sq; per ora fluentibus inquit
Quas tibi sancte pater grates pro munere tanto
Premia quæ tibi digna feram: tu ducis ad orcum
Tu mibi per noctem horriferam tenebrosa per antra
Solus ades tu arcana altis abscondita terris
Tu coeli secreta doces. tua maxima postq;
Tam facilem mibi te fecit clementia rursum
Panca orare animi anxietas hortatur & virget
Ad superos rediens pete regna sororis Elise
Neq; glaborantem in penis per somnia fingas
Et fieri mibi sacra iube miserabitur umbram
Ewigilans germania meam. memorare parenti
Nil opus est nati erumpnat satis illa superq;
Se maccrans nostri memor est. immo omnia fingas
Læta illi: curisq; egram lenire memento.
Ad superos autem cum veneris omnia diuum
Limina concilia Alfonso. cur suq; peracto

Alfonius

(Namq; scies qñ ablueris scelus igne piandum)
Labere sancte pater coelis. iterumq; venito
Iamq; vale t regnum hesperiq;. patriamq; saluta
Dixit. t ad dextrę prono cadit oscula vultu
Annuit his vltro senior. secq; affore iurat
Spem facie cumulans alacri. t sermonibus amplis
hortaturq; viam vadat. tamen ille moratur
Atq; gemens o discessus crudelior inquit
Morte mihi ignotas rapioz desertus in umbras
Te pater hic. tecūq; abiens mea gaudia linquo
O saltem memor esto mei. p̄cibusq; iuuato
Si qd apud superos lachrymę t suspiria prosunt
Tandem abit ora rigans fletu. t suspiria fronte
Sepetrabens versa. p̄cimq; ducemq; requirens
Luminibus madidis. veluti cū excepta lupoz
Insidij frustra absentis ballatibus agna
Implorat pastoris opem. matremq; relictam
Inuocat. illa feri rabiem p̄donis auaram.
Detestata. aīo sobolem miseratur amaro
At senior loca iam superis vicina tenebat
Cœca per antra volans. volucrīq; fugacior enro
Iam p̄cul etherei iubar aspiciebat olympi
Cum lachrymans Alfonius adhuc trāslimina ditis
Ibat. t ingressus multa inter millia fascem
Primum rite offert rigidī censoribus orci
Censebant cum forte umbras Aethusia virgo
Atq; Agarbe mites anime Trinacrides ambē
Nam negq; qui p̄sunt erebo. simul oīa curant
Prefecturavices habet t sua tempora seruat
Suggestum sublime tenent; fascesq; solutos

Liber Secundus

Acribus inspectant oculis. Metanoea subinde
Colligit attritu domitura piacula multo
Inspectis igitur meritis insignibus umbras
Afficiunt ceris que cum videre ministri
Nam semper rapturi animas censoribus astant.
Ab loca ut indicium faciunt insignia raptans
Alfonsum venuere rapi: sed cura nepotis
Afferuatur auro reducem quem in littore cernunt.
Signatus puer ingenti declinat ab unda
Plebis et a strepitu lemurum sine lege furentum
Suspiciensq; videt demissam e rupe per umbras:
Tergeminam triplici pascente thryallide flammam
Lampada lucere: et patientem in marmore christum
Et seriem tristis casus monumenta nefandę
Noctis: et Herodis nugas. confusaq; gentis
Jurgia sacrilegę: et decentem iura dilatum
Et caiphanteas fraudes et falsa volentem
Dicta subornatis defendere testibus Annam
Atq; cruentato circum labentia saxe
Vincula myrratos latices mensamq; caduuncq;
Et romana latus tela ingredientia sanctum
Procidit in genua. et supplex ab imagine pendens
Perlegit incisum postremo in margine carmen
Non erat ante. viam deus hanc ad sidera fecit
Surgit et auersus latum circumspicit equor
Admirans simul atq; dolens. auditq; sonantem.
Flamarum crepitum. qualie fornace profunda
Saxa igni torquete crepant. fragor undiq; et ardor
Coecus. et obscura rutilant incendia luce
Non aliter q; cum media inter nebula nocte

Alfonus

Luna nequit claros terris offendere vultus
Stat dubitans. atq; attonito pauet anxius ore
Mescit iter. re cuncta putat maiora p vmbras
Ecce senex modo transmissio digressus ab orco
Instaurabat Alius fractas in litorie vices
Qui caput attollens. t em miseratus vtrumq;
Sic deus affuerat. nati cognouit in ore
Ora patris. subitaq; appellat voce nepotem
Alfonse ingeminans nostro sate sanguine salue
Prosiluit huc referens. artus pia cura labantes
Aduiuat. t iuuenem letis amplectitur vlnis
Signa magistratus legit. t sibi facta potestas
Ut visa. in lachrimas fluit. ac rigat ora nepotis
Fletibus. t nequit affectus explere cuendo
In puer o genus omne videt. reminiscitur oem
Progeniem t magnos antiquos gentes honores
Res aio patrie subeunt. subit equo re cinctum
Gaddir. t extremos gades. t nobilis ispal
Corduba prstanti genitrix foecunda viroq;
Barcilon. t lete quod dat cognomina terre
Tarraco scyriadu labor. atq; fidele saguntum
Pompelos; t cultis formosa valentia campis
Et ripis vicina tagi locupletis vlyspo
Hec tacito secum ore putans pesla subintrat
Proxima littoribus. quo styx irata frementi
Procipitur cursu. t spumantem porrigit estum
Ore diu postq; defixus in ora nepotis
Tandem in se redit compos linguos animos
Ingemit. t verso in coelum sic incipit ore
O dulcem faustumq; diem votisq; vocatam

Deregibus
hispaniapt;

Liber Tercius

Supplicibus: qñ hic aliquem de gente meoꝝ
Cernere et affari casusqꝫ et fata nepotum
Tandem scire datum Fatcoꝫ tibi nate. ferebam
Aegrius hoc qꝫ solus eram. qꝫ nullus ab orbe
Nuncius hesperio. qꝫ coeca atqꝫ inuia claustra
Nictius (agnosco dementia numina) mecum
Hunc agitur Tu nate mihi via prima salutis
Jam tecum stygias iterum tentare paludes
Non metuit longis effoeta laboribus çtas.
Nulla grauis mora. nulla potest via longa videri
Difficilisve aditus. leti tranabimus ambo
Et duce me vada tuta legeꝫ. facilemꝫ natatu
Quam diui tocuere. viam per stagna videbis
Eia age. quid superi tractant: q̄ bella per orbem
Quę patruo fortuna. tenet qui proxima gallis
Ac pyreneis contermina montibus arua
Ferrantes satus Alfonso qui regna recoepit
Parthenopes fatis regna inuoluenda sinistris
Quid molitur: adhuc pietas antiqua meoꝝ
Desequitur. curant etiam mortalia manes
Sic auro: et contra iuuenis sic regius orsus.

Questio/
ones aui

Liber Tercius

Digna rudem pietas superꝫ miserata iuuentā
Dū mihi regnāti puero breue labitur quum
Dona dedit. q̄ cūcta foret nūlerare molestum
Sat tria. quę postqꝫ melius post fata recoepi
Judicium. maiora puto percurrere tecum
Sancte pater. grates igitur debemus olympos